

ГРАМОФОНИ

Товари ох 15 карб. до 100 карб. Грамофонні пластинки. Грамофон-фотографі Пате і валяк до них у великому виборі.

головне депо музичних інструментів і нот

Г. І. ГИНДРЖИШЕКА у Києві, Хрещатик, 58.

Прейс-курорт. Безплатно.

Гл-7-21

Ще не вмерла * * * * * * Україна.

Пісні патріотичні і народні.

Зложив для співу а проводом фортепіано

ДЕНИС СІЧИНСЬКИЙ.

152 пісень текстом друкованим Українськими і Латиськими літерами.

Ціна по 3 карб. в оладках.

Головний склад в книгарні **І. ДІЗІКОВ** СЬКОГО, у Києві, Хрещатин, № 29.
00—91—4

Пам'яті ученого — громадянина.

Помер Антонович...

Нема, певне, між свідомими українцями людини, що не чула б цього наймення, що не вважала б з ним цілком ясного образа невтомого правдивника на користь рідної землі. Професор та вчений з європейською славою, спеціаліст історії та археології, він проге був громадським діячем у країні розуміючи цього слова. Спеціаліст таких далеких од життя, здавалося б, дісциплін не був у йому живої людини, громадянина, сина рідної землі, який він присвятив усе свою працю і свою світлу особу. І через те не тільки вузькі круги спеціалістів пом'януть нашого небіжчика а його вчені заслуги — по всій Україні голоною луною розквітяться сумна зівістка про тяжку втрату.

Певне численні слухачі та учні небіжчика, що створили цілу школу в науці, поділяють з нами своїми споминками про його, складають цілу його науковим заслугам, освітять усіма сторонами ту надзвичайно чуду і живу особу, зносиви з якою вже сама по собі давали величезну втіху. Над свіжкою можливою нам хочеться поки що пом'янути заслуги славного небіжчика, як громадянина рідного краю, як правдивника на користь рідного народу, — хочеться хоч коротенько агадати його величезні заслуги на цьому полі.

Небіжчик, як відомо, був сином шляхтича, вродився й виховувався змалку серед шляхетських традицій. Але скоро очі йому відірвалися на становище пагучих класів на Україні, він не вагається ані на хвилю, щоб порвати всі зв'язки з близькою сферою і перейти до великого табору народнього, прилучитися до тих ширих правдивників, що тільки що почали ставати на велику працю задля добра українського народу... «Отг дикуючих, правдно болюащих, обгагрюющих руки въ зрова» погляда його багата на спочуття й чистість душа в табір «умирающих за великое дбло любви»... «Волею долі, — писав він у класичній своєю простоті й щирістю тона, «исповѣди» — народився я на Україні шляхтичем, у дитинстві мав усі зв'язки паничів і довго поділяв усі кастові й національні забобони людей, серед яких ріс. Та коли прийшов для мене час свідомо

глянути кругом себе, я спокійно оцінив своє становище в країні, вважив його вади, усі змагання того громадянства, серед якого доля мене поставила, й побачив, що становище його морально безвиходне, як що воно не зречеться свого виключного погляду, своїх бундучних претензій на країну та її народність. Й побачив, що поляки-шляхтичі, які живуть у швидено-руським краї, мають перед собою власної совісті дві вихідні точки: або полюбити народ, серед якого вони живуть, перенятися його інтересами, вернутись до народности, яку колись діди їхні покинули, й невипущно працює та любовію, скільки буде сили, заслужити все лих, що заподіяли вони народowi... або, як що для цього не вистарчить моральної сили, перейти в землю польську, залюднену польським народом, щоб не прибавляти своєю особою ще одного дармоїда, щоб, нарешті, перед собою самим визволитись од тяжкого докору, що й я теж колоніст, теж плантатор, що і я посередній ці безпосередню (це, правда, однаково) заведу чужу працю, заступю стежку до розвитку народа, в хату до якого я заліз непроханий... Певна річ, — кінця Антоновичу — я зваявися на перше*».

Наведені слова із «Сповіді» зробили програмою для небіжчика на ціле життя, од якої він вже ні на одну хвилину не одійшов. Суд власної совісті, що прокавав йому такий прекрасний уминок — вернутись до поневоленого, темного, забитого й усіма покинутого народу, вишпор дужчим над ті сили, що тягли його назад. А сили не мали були й боротися з ними так тяжко було. В тій самій «Сповіді» небіжчик загадає про той «світ, сміх, потім гнів та лайку, нарешті брехливі доноси й напаки про коливівну», що посилались з пляхетського табору на голову молодого завязятого та його ширих товаришів, як от Рильський та інші. Теж саме незабаром почалося і з другого боку — од «стигно-руських» сфер, що вигадували усікі нісенітняції про сепаратизм, шкідливість українського руху і т. и. Суд власної совісті й тут піддержав Антоновича на вибраній дорозі й не дав йому схилити з неї.

Усіякий, хто був причетний до українського життя в Росії, знає, яку величезну роль загра в історії зросту українства Антонович. Поруч його блискучої, усім видної наукової та професорської діяльності — це була невидна, непомітна ширшим кругам праця, як невидне було до недавнього часу й само українство, але не меншої ваги; не менше сили, енергії й уваги своєї присвятив їй небіжчик. Кожна справа, що розпочиналося для добра України та її народу, знаходила в йому гарячого прихильника і талановитого працівника. Скрізь його глибокий, ширший розум умів обернутись і знайти краший шлях і не дурно ж його звали в близьких кругах «мужемь совѣта». Ще недавно, вже старий і підтоптаний Антонович був бажаним гостем на всіх громад-

ських зібраннях і всі прислухалися до його практичного, розумного слова, до глибокої хоч і простої поради. Своім впливом, чарами своєї простої надзвичайно чуткої й симпатичної особи він багатьох людей привернув дотієї ж праці, на яку віддав себе, у глибоку борозну проорав він в історії розвитку української самосвідомості.

В агаданій вже «Сповіді» молодий ще тоді український громадянин вивисловив надію, що українці признають його «за сина свого народу». Він не помилявся: ціла Україна промовити над труною славного небіжчика: рідна земля Тобі пером, великий громадянин і ширій сину України. Збрисавши розкошів і перейшовши до зброї народу. Ти вивисловив таку силу любови, по-над яку нема й не може бути нічого на світі. Ще раз земля Тобі пером, рідна земля, в якою зріднала Тебе твоя любов велика та чужа совість...

† В. Б. Антонович.

(Некрол).

З невимовно тяжким почуттям приходить нам писати про смерть Володимира Бонифатієвича Антоновича. В особі дорогого для всіх нас покійника суспільство наше втерляло таку велику наукову і громадську силу, заслуги якої поки що трудно собі й уявити. Вони вияснять тільки злом... Тепер же ми обмежимося на тому, що хоч в коротеньких словах перекажемо біографічні відомості та найважніші наукові праці Володимира Бонифатієвича. Один з учеників і біографів В. Б. з приведу 45-літнього ювілею його наукової і громадської діяльності писав так: «Хто здолав би розповідати докладно, в чистоті біографію Антоновича, той рівночасно подав би нам о'раз того лихоліття, якого зазнала українська нація за останніх півстоліть... («Нова Громада» 1906 р. IX В. Доманський).

В. Б. народився р. 1834 в Махнівці, бердичівського повіту, київської губ. в польсько-шляхетській родині. Середню освіту він здобув в 2 олександрійській гімназії, яку скінчив хлопцем 16 років, року 1850 поступив у київський університет. Скінчивши медичний відділ, він зараз же по тому перейшов на історико-філологічний і р. 1860 вийшов кандидатом історичних наук. Два роки А. був кандидатом-педагогом (викладав латинську мову) в 1 київській гімназії, а з року 1862 і до 1865, з деякими перервами, читав всесвітню історію в київському кадетському корпусі. Року 1863 вступив А. на службу до канцелярії генерал-губернатора і зразу його призначено до праці у «Временний комітет для розбору древних актов». Тут В. Б. зарекомендував себе такою досвідченою людиною, що йому того ж року поручено було відповідалити посаду головного редактора Комісії, яку до того часу займав проф. Іванішов. Цю посаду Антонович удержує за собою аж до 1882 року. В 1870 році він оборонив свою дисертацію «Последні времена казачества на правосторонь Днѣпра» і, здобувши ступень магістра «русской истории», був запрошений за доцента на кафедру, а р. 1878, оборонивши докторську дисертацію «Очерк истории великаго княжества литовскаго», став ординарним професором; з 1880 до 1883 року служив він за декана історико-філологічного факультету, аз 1890 і аж до останнього часу був заслуженим професором.

Життя В. Б. складалося так, що про яку громадську або політичну отверту діяльність йому нічого було й думати. За кожним його рухом стежили опричі офіційних доглядчів і добровільні доносили польські шляхтичі, од яких доводилося В. Б. випити невимовно гірку чашу стра-